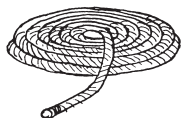

ANNIE PROULX

Scheepsberichten

Vertaald uit het Engels
door Regina Willemse

Voor Jon, Gillis en Morgan

*‘Een knoop met acht kruisingen – de grootte
van de gemiddelde knoop – kent 256 verschillende
overheen-en-onderdoor-variëteiten.*

*Eén verandering in de volgorde, en je krijgt een
totaal verschillende knoop of helemaal geen.’*

HET KNOPENBOEK VAN ASHLEY

Verantwoording

Bij het schrijven van *Scheepsberichten* is mij van vele kanten hulp geboden. Ik ben zowel de National Endowment for the Arts als de Ucross Foundation of Wyoming dank verschuldigd, de eerste voor hun financiële steun, de tweede voor een rustige werkplek. Advies, opmerkingen en informatie van vele mensen in Newfoundland hebben mij geholpen om oude gebruiken en hedendaagse veranderingen op De Rots te begrijpen. De gevatheid van de Newfoundlanders en het plezier dat zij scheppen in conversatie maakten de vluchtigste ontmoetingen tot een genoegen. Vooral Bella Hodge uit Gunner's Cove – die door mijn schuld een hondenbeet opliep en mij de verrukkingen van de Newfoundlandse keuken leerde kennen – ben ik veel dank verschuldigd voor haar vriendelijkheid en goede gezelschap. Carolyn Lavers heeft mij de ogen geopend voor de complexiteit en kracht van Newfoundlandse vrouwen, evenals romanschrijver Bill Gough met zijn in 1984 verschenen roman *Maud's House*. Reddingswerkers van de Canadese kustwacht, stafmedewerkers van de Northern Pen in St. Anthony, vissers en houthakkers, de Atmospheric Environment Service

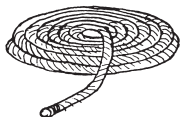
van Environment Canada, allen hebben mij iets van hun werk laten zien. De fijn afgestelde antenne van John Glusman ving de namen op van Newfoundlandse boeken die ik anders gemist zou hebben. Walter Punch van de Massachusetts Horticultural Society Library bevestigde enkele duistere termen uit de tuinbouwkunde. Dank ook aan reisgenoten op trips naar Atlantisch Canada: Tom Watkin, die wind, beren en muggen weerstond; mijn zoon Morgan Lang, die een aprilstorm, ijsbergen en een karioe met mij deelde. Abi Thomas dank ik voor haar raad en vriendschap. Barbara Grossman is de redacteur van mijn dromen, een helderblauwe hemel in de dikste mist. En zonder de inspiratie van Clifford W. Ashleys fantastische werk *Het knopenboek van Ashley*, gepubliceerd in 1944, dat ik bij toeval op een rommelverkoop vond en voor een kwartje op de kop kon tikken, zou dit boek slechts bij een vluchtig idee gebleven zijn.

Quoyle

Quoyle: een opgeschoten touw.

'Een Vlaamse plak is een in spiraalvorm opgeschoten touw. Je legt hem plat op dek, zodat je er zonodig overheen kunt lopen.'

HET KNOPENBOEK VAN ASHLEY

Dit is een verslag van enkele jaren uit het leven van Quoyle, geboren in Brooklyn en opgegroeid in een reeks desolate stadjes in het noorden van de staat New York.

Overdekt met galbulten, geplaagd door krampen in zijn opgeblazen darmen, zo kwam hij zijn kindertijd door. Op de universiteit camoufleerde hij kwelling met lachjes en stilzwijgen, altijd met zijn hand voor zijn kin. Struikelend door zijn eerste ander-

halve decennium als volwassene leerde hij gevoelens en leven te scheiden, nergens op te rekenen. Hij was een buitensporige eter, die van schenkel en dik beboterde aardappels hield.

Zijn banen: distributeur van snoepautomaten, nachtverkoper in een drugstore, derderangs krantenjournalist. Op zijn zesendertigste, overlopend van ellende en afgewezen liefde, week Quoyale in arren moede uit naar Newfoundland, de rots die zijn voorouders had voortgebracht, die hij nooit bezocht had en nooit van plan was geweest te bezoeken.

Een waterig oord. En Quoyale was bang voor water, kon niet zwemmen. Keer op keer had de vader zijn klemmende greep verbroken en hem in zwembaden, beken, meren en branding gegooid. Quoyale kende de smaak van wier en waterpest.

Uit het onvermogen van zijn jongste zoon om op z'n hondjes te zwemmen, leidde de vader ook andere mislukkingen af, mislukkingen die zich even explosief vermenigvuldigden als kwaadaardige cellen: het onvermogen om duidelijk te spreken, het onvermogen om rechtop te zitten, het onvermogen om 's ochtends op te staan, het onvermogen om zich goed te gedragen, het onvermogen om ambitieus en vaardig te zijn, om wat dan ook te zijn. Zijn eigen onvermogen dus.

Quoyle had een sukkelgang, was een hoofd groter dan de andere kinderen uit zijn buurt, een sul. En was zich daarvan bewust. 'Oh, grote lummel', zei de vader, die zelf ook niet bepaald een pygmee was. En broer Dick, het lievelingetje van de vader, deed altijd net of hij moest braken als Quoyle de kamer binnenkwam, en siste dan: 'Spekkont, snotsmoel, lelijk varken, wrattenzwijn, stomkop, stinkbom, schijtbak, vetzak', en stompte en schopte net zo lang tot Quoyle zich snotterend, met zijn handen boven zijn hoofd, op het linoleum liet zakken. Dit alles kwam voort uit Quoyles allergrootste onvermogen, het onvermogen om er normaal uit te zien.

Een lichaam als een groot en vochtig brood. Woog hij als zesjarige al tachtig pond, als zestienjarige ging hij gebukt onder een vracht vlees. Een hoofd als een kanteel, geen nek, rossig achterovergekamd haar. Bolle gelaatstrekken, als vingertoppen waarop gezogen is. Ogen de kleur van plastic. Monstrueuze kin, een bizarre richel, die uit de onderkant van het gezicht stak.

Op het moment van zijn verwekking was er een afwijkend gen opgevlamd, zoals een enkele vonk soms opspringt uit een opgerakeld kolenvuurtje, wat hem de kin van een reus had bezorgd. Als kind al had hij verschillende tactieken ontwikkeld om sta-

rende blikken te ontwijken: een glimlach, neergeslagen blik, de rechterhand, die omhoogschiet om de kin te bedekken.

Zijn vroegste zelfbesef was een verre gestalte: op de voorgrond stond zijn familie, in de periferie van het vergezicht stond hij. Tot zijn veertiende koesterde hij het idee dat hij aan de verkeerde familie was meegegeven, dat, ergens, zijn echte ouders, opgezaald met het verwisselde kind van de Quoyles, naar hem smachtten. Totdat hij, rommelend in een doos met aandenkens aan allerlei uitstapjes, op foto's van zijn vader was gestuit, die met broers en zusters aan een scheepsreling stond. Een meisje, dat op enige afstand van de anderen stond, keek naar de zee, de ogen tot spleetjes geknepen, alsof ze de duizend kilometer zuidelijker gelegen plaats van bestemming al kon zien. In hun haren, hun benen en hun armen herkende Quoyles zichzelf. De geniepig ogende vleesklomp in de gekrompen trui, die zijn hand voor zijn kruis hield, was zijn vader. Op de achterkant was met blauwe pen gekrabbeld: VERTREK VAN HUIS, 1946.

Op de universiteit volgde hij cursussen waar hij niets van begreep, hij hobbelde heen en weer zonder een woord met iemand te wisselen, ging dan weer naar huis, naar weekends vol hekelingen. Ten slotte

ging hij van school en zocht een baan, met zijn hand voor zijn kin.

Niets was de eenzame Quoye duidelijk. Zijn gedachten kolkten als het amorfe ding dat door oeroude zeelieden, die het arctische halflicht waren in gevaren, de Zeelong werd genoemd, een op en neer deinende ijsmassa in de mist, in een oord waar lucht en water in elkaar overvloeiden, waar vloeistof stolde, waar stolsels oplostten, waar de lucht bevroor, en licht en donker niet van elkaar te onderscheiden waren.

Doordat hij met vette worst en brood had zitten knoeien, rolde hij de journalistiek in. Het brood was heerlijk, bereid zonder gist, gerezen als gevolg van een natuurlijk gistingsproces en gebakken in Partridges tuinooven. Partridges tuin rook naar ge-roosterd tarwemeel, gemaaid gras, gebakken brood.

Het worstje, het brood, de wijn, Partridges woorden. Hiervoor had hij de kans op een baan laten lopen, een baan waarmee hij zijn mond aan de strakke borst der bureaucratie had kunnen zetten. Zijn vader, die zich op eigen kracht had opgewerkt tot de topfunctie van chef bij een supermarktketen, hield